

тільки до порушення основних прав та інтересів громадян, але й до неможливості існування в такому просторі правових інститутів. Отже, держава, в особі уповноважених органів, обмежена не тільки створеним нею законодавством, але й правом, яке існує незалежно від її розсуду – природним правом, або природними правами кожної людини [6].

На думку Козюбри М. І. основними ознаками верховенства права є такі: юридичне забезпечення дотримання природних прав людини державою; принцип розподілу влади; обмеження дискреційних повноважень; гарантія верховенства Конституції; принцип визначеності; принцип пропорційності; незалежність суду і суддів [7, с. 24-33].

Безперечно принцип верховенства права є властивий лише демократичним суспільствам, де владні структури дотримуються мір справедливості, де є якісна співпраця держави і громадянського суспільства. Наочним інструментом реалізації принципу верховенства права є незалежна судова система. Прийняття рішень судами, їх незалежність від інших центрів влади вважається основою демократичного суспільства.

Принцип верховенства права все активніше проникає до правової системи України, однак зазнає багатьох труднощів.

По-перше, в національному праворозумінні продовжує домінувати позитивістський підхід.

По-друге, в українській юридичній практиці та юридичній науці відсутнє його єдине спільне розуміння, адже іноді і досі ототожнюють принцип верховенства права з традиційним для колишнього радянського правознавства принципом верховенства закону.

По-третє сильна залежність судової системи України від влади, що призводить до корупції в країні і тим самим заперечує основні принципи верховенства права.

Таким чином, аналізуючи проблему розуміння сутності і змісту принципу верховенства права, враховуючи відсутність єдиного визначення та неоднозначність характеристики цього явища, вважаємо за доцільне звернутися до його гносеологічних характеристик, а саме: необхідно розрізнити право і закон; право слід розглядати як соціальний феномен, пов'язаний із такими категоріями як справедливість, свобода, рівність, гуманізм; право має розглядатися у нерозривному зв'язку із правами людини [8, с.10].

Список використаних джерел:

1. Резніков О., Вінгловська О. Принцип верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні// Юридичний вісник України – 2011. - №26 [електронний ресурс] режим доступу:http://www.vurinc.com/ua/analytical_information/?id=7771
2. Верховенство права. Вікіпедія. [електронний ресурс] режим доступу:http://uk.wikipedia.org/wiki/Верховенство_права.
3. Оніщук М. Верховенство Конституції України як засадничий принцип правової держави// М. Оніщук// Віче – 2010. – №18 [електронний ресурс] режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2190/>
4. Конституція України станом на 14 травня 2004р. [електронний ресурс] режим доступу^ <http://www.rada.gov.ua/ghtre/2190/>
5. Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 <http://www.rada.gov.ua/trec/2190/>
6. Заєць А.П. Принцип верховенства права (теоретично-методологічне обґрунтування) / А.П. Заєць // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – №1.
7. Козюбра М. Принцип верховенства права і конституційна юрисдикція / М. Козюбра // Вісник Конституційного Суду України. – 2000. – № 4. – С. 24-33.
8. Козюбра М. Принцип верховенства права у конституційному правосудді // Закон і бізнес. - №17.- 2000.-С.10.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДЕРЖАВИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Павлюченко В.В., студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, професор кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС Пустовит Ж.М.

Громадянське суспільство й держава перебувають у тісному взаємозв'язку, перше неможливе без другого. Завдяки державі людська спільнота набуває цивілізованості і стає суспільством. Громадянське суспільство — це не тільки школа і церква, а й громадянська війна, протистояння соціальних інтересів, антисуспільна поведінка, мафія тощо, з якими може впоратися лише держава. Зрештою, сам сенс концепції громадянського суспільства існує лише при розгляді цього суспільства у співвідношенні з державою.

Водночас держава не може існувати поза суспільством. Вона похідна від громадянського суспільства, і призначення її полягає в тому, щоб слугувати

йому. Громадянське суспільство є протиположним до держави у її постійному прагненні до панування над суспільством. Від ступеня розвиненості громадянського суспільства залежить ступінь демократизму держави [1, с.38].

У розумінні ролі держави в суспільстві є дві крайні позиції – анархізм та етатизм. **Анархізм** відкидає державу взагалі як орган примусу і насильства над людьми. Етатизм, навпаки, всіляко перебільшує роль держави в житті суспільства. **Етатизм** (від франц. *etat* – держава) – це засилля держави в економічному, соціальному, політичному й духовному житті суспільства. Теоретично етатизм обґрунтовує необхідність активного втручання держави в усі сфери суспільного життя, виходячи із сприйняття держави як всезагальної цінності, вищого результату й мети суспільного розвитку. Практично етатизм проявляється в централізації, концентрації і бюрократизації політичної влади, поширенні організаційно-контрольних функцій держави за межі оптимального співвідношення держави й суспільства.

Формою взаємодії держави і громадянського суспільства є політичний режим як система методів і засобів здійснення політичної влади, а різні типи політичних режимів – демократичний, авторитарний і тоталітарний – є різними способами цієї взаємодії [2, с.121].

Партнером держави громадянське суспільство виступає лише у правовій державі за демократичного політичного режиму. Поняття «правова держава» і «демократична держава» близькі за змістом, але не тотожні. Демократична держава не може не бути правовою. Однак не всяка правова держава є справді демократичною. Поняття «правова держава» є формально-юридичною характеристикою державності.

Правова держава не може існувати без громадянського суспільства. Особливість їх взаємодії за демократичного політичного режиму полягає в тому, що громадянське суспільство підпорядковує собі державу і контролює її. Зв'язок громадянського суспільства з державою, його вплив на неї ґрунтується передусім на принципах демократії. Вихідним із них є принцип народного суверенітету, який проголошує народ єдиним джерелом і верховним носієм влади в суспільстві. А це означає, що влада держави, її суверенітет похідні від суверенітету народу, що громадянське суспільство створює державу для задоволення власних потреб, а не заради неї самої, що держава не повинна вивищуватися над суспільством і покликана слугувати йому, що, зрештою, чиновники існують для громадян, а не навпаки.

Найповніше зв'язок громадянського суспільства й держави проявляється через права і свободи особи. З одного боку, конституційне проголошення і закріплення прав і свобод особи є політико-правовою основою розмежування громадянського суспільства й держави. З другого боку, права і свободи є найголовнішою ланкою, котра з'єднує громадянське суспільство й державу; завдяки наявності у громадян політичних прав вони підпорядковують державу своєму впливові та здійснюють контроль над нею. Оскільки реальність прав і свобод особи є одночасно однією з основних ознак правової держави і найважливішим надбанням громадянського суспільства, то це означає, що вони – правова держава і громадянське суспільство – взаємно передбачають одне одного [3, с.87-88].

Список використаних джерел:

1. В. Галунько, Г. Пономаренко, В. Шкарупа «Теорія держави і права», Херсон 2008. – 345 с.
2. Скаун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. — Харків: Консум, 2001. — 656 с.
3. Основи правознавства: проб. Підручник для 9 кл./за редакцією І.Б. Усенка. - Київ; «Перу» 1997.-

416с.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ У ПЕРІОД НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Гладиш Л.С., студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, професор кафедри загальноправових дисциплін ННШП НАВС *Пустовіт Ж.М.*

Нині досить актуальною темою є питання формування громадянського суспільства в Україні. Відомо, що в ст.1 Конституції України закріплено, що Україна – правова держава. Варто зазначити, що громадянське суспільство є первинним, саме воно є підставою для формування правової держави [1,с.2].

Таким чином, виходячи з положень Конституції України, можна стверджувати, що українське суспільство – громадянське. Проте, на мою думку, це не відповідає реальності.